

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี” เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้สื่อออนไลน์ และการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์ของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อออนไลน์ และการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์ของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี 3) เพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตนเอง และผลของการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอผลศึกษา

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในมิติต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย โดยผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลจากปรากฏการณ์ชีวิตที่บุคคลนั้นได้มีประสบการณ์ตรง ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็นชมรมผู้สูงอายุ 15 ชมรม ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี โดยใช้หลักความตัวแทนและความเพียงพอสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. นายกสมาคมสภาผู้สูงอายุ	จังหวัดจันทบุรี
2. ประธานชมรมผู้สูงอายุเทศบาลเมืองท่าช้าง	จังหวัดจันทบุรี
3. ประธานชมรมผู้สูงอายุอบต.คลองนารายณ์	จังหวัดจันทบุรี
4. ประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านทับไทร	จังหวัดจันทบุรี
5. ประธานชมรมผู้สูงอายุหนองบัวงาม	จังหวัดจันทบุรี
6. ประธานชมรมผู้สูงอายุขุนายอาม	จังหวัดจันทบุรี
7. ประธานชมรมผู้สูงอายุสอยดาว	จังหวัดจันทบุรี
8. ประธานชมรมผู้สูงอายุทรายขาว	จังหวัดจันทบุรี
9. ประธานชมรมผู้สูงอายุจันทนิมิต	จังหวัดจันทบุรี

10. ประธานชมรมผู้สูงอายุทุ่งบอน	จังหวัดจันทบุรี
11. ประธานชมรมผู้สูงอายุหมู่ ๒ ตำบลพลี	จังหวัดจันทบุรี
12. ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลวังโดน	จังหวัดจันทบุรี
13. ประธานชมรมผู้สูงอายุคลองน้ำเค็ม	จังหวัดจันทบุรี
14. ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลเกาะขวาง	จังหวัดจันทบุรี
15. ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลพลับพลา	จังหวัดจันทบุรี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ “การเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี” โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จากหนังสือเกี่ยวกับการสื่อสารสุขภาพของผู้สูงอายุ ทฤษฎีการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อออนไลน์ และทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย

2. ศึกษาโดยการสังเกตการณ์ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่แท้จริงในการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Informal Observation) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ร่วมกัน โดยใช้ช่วงที่มีการประชุมรวมตัวกันของชมรมผู้สูงอายุจังหวัดจันทบุรี

3. ศึกษาการหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เพื่อความชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ นำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา และนำแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ โครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหาภาษาที่ใช้และปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพัฒนาและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี ต่ออาจารย์ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะและนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมซึ่งมีข้อมูลที่มีความเพียงพอและครอบคลุมต่อการศึกษาแล้วจึงมีการยุติการสัมภาษณ์ไว้เพียง 15 คน เท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประสานขอความร่วมมือจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้กำหนดไว้ว่าจะสัมภาษณ์ โดยแจ้งให้ทราบว่าในการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ผู้วิจัยจะมีการบันทึกข้อมูลตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ที่ออกโดยคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลและเต็มใจจะให้ข้อมูลประกอบไปด้วยผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็นชมรมผู้สูงอายุ 15 ชมรม ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ตามที่ได้คัดเลือกไว้แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเชิญเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. ผู้วิจัยส่งหนังสือแจ้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งแนบเอกสารแนะนำตัวประกอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบสัมภาษณ์ เพื่อมอบให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนให้สัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามกำหนดวันที่และเวลาที่ได้ติดต่อประสานไว้เพื่อทำการสัมภาษณ์ เรื่องการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี โดยมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการบันทึกย่อระหว่างการสัมภาษณ์
5. ดำเนินการจัดทำรายงานสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี

การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป (Methodological Triangulation) โดยเปลี่ยนแปลงที่เป็นบุคคล เวลา หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล และเป็นการตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (Data Triangulation) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการพิสูจน์การใช้ความหลากหลายของแหล่งข้อมูลทั้งในเชิงเวลา สถานที่ และบุคคล และพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความจริงมากที่สุด ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องโดยการเปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง ได้แก่ ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยแจ้งให้ทราบว่าในการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ผู้วิจัยจะมีการบันทึกข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการขออนุญาตก่อนทำการบันทึกเสียง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการ ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังนี้ ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 15 คน แบ่งออกเป็นชมรมผู้สูงอายุ 15 ชมรม ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี นำข้อมูลในประเด็นเดียวกันที่ได้จากการสัมภาษณ์แต่ละรายมาเทียบเคียงว่ามีความคล้ายคลึงและไปในทางทิศเดียวกันหรือไม่

2. ตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธี การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่องการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี ส่วนใหญ่ที่สำคัญเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การทบทวนและวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรีคือ ผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จากการจดบันทึก และบันทึกเสียง เพื่อยืนยันข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และการรวบรวมจากเอกสาร

3. ตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) เป็นการยืนยันข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี โดยผู้วิจัยได้บูรณาการแนวความคิด ทฤษฎีหลาย ๆ ชุด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทฤษฎีการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ทฤษฎีสื่อออนไลน์ ทฤษฎีการเปิดรับสื่อ (Media Exposure Theory) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ทำให้สามารถมองแนวทางการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี ได้หลายมุมมอง เปรียบเสมือนการมองภาพจากแว่นหลายประเภทเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแต่ละท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยตรวจสอบและให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดจากการวิจัย โดยใช้วิเคราะห์เชิงพรรณนา เรื่องการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ และการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์ จากตัวแทนผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น ชมรมผู้สูงอายุ 15 ชมรม ได้รับทราบข้อมูลจากการสังเกตขณะสัมภาษณ์จากปฏิกิริยาขณะมีการสื่อสารระหว่างผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีที่มีอายุ 60 ปี มีการเก็บรวบรวมเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปผล เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้สื่อออนไลน์ การเปิดรับสื่อ และวิธีการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

การนำเสนอผลการศึกษา

ในการศึกษาการเปิดรับสื่อสุขภาพออนไลน์และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ นำมารวบรวมข้อมูล ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ ประเด็นที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี